

Wprowadzenie

Niniejszy tom *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica* zawiera 14 artykułów ukazujących współczesne problemy badawcze podejmowane w geografii społeczno-gospodarczej, geografii fizycznej, turystyce oraz dydaktyce geografii. Większość autorów tomu, głównie pracowników Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, wyniki swoich studiów prezentowała podczas Regionalnej Konferencji Międzynarodowej Unii Geograficznej w Krakowie w dniach 21–28 sierpnia 2015 r. W bieżącym tomie zaprezentowano rozważania dotyczące powodzi nawalnych, geografii miast, migracji, geografii turystyki i turystyki, wykorzystania nowych technologii w zarządzaniu informacjami, a także miejsca geografii w systemie kształcenia uniwersyteckiego, edukacji wielokulturowej i roli podręcznika do geografii w kształtowaniu kompetencji uczniów.

Małgorzata Bajgier-Kowalska podjęła tematykę usług turystycznych typu spa i wellness. Na przykładzie Krynicy-Zdroju, ukazała stan i tendencje rozwoju tej formy turystyki w ośrodku uzdrowiskowym. Na podstawie badań sondażowych przedstawiła podobieństwa i różnice pomiędzy komercyjnymi ośrodkami spa i wellness oraz tymi, które powstały na terenie krynickich sanatoriów.

Z kolei Tomasz Bryndal ukazał wyniki badań empirycznych na temat występowania gwałtownych wezbrań w Karpatach formowanych przez opady nawalne. Zebrane dane dowodzą, że zachodnie i południowe regiony Karpat są bardziej predysponowane do występowania owych wezbrań. Natomiast w odniesieniu do gmin obserwowano większe zróżnicowanie przestrzenne. Wyodrębnienia tych obszarów dokonano korzystając z dwóch miar: procentowego udziału tych zlewni w regionie/gminie i wskaźnika podatności terenowej (Wpt).

Monika Gołąb-Korzeniowska zaprezentowała wpływ polityki rozwoju przestrzennego na relacje gminnych ośrodków miejsko-wiejskich na przykładzie województwa małopolskiego. Autorka skoncentrowała się na zagadnieniach związanych z planowaniem przestrzennym obszaru gmin miejsko-wiejskich odzwierciedlających politykę władz lokalnych, w odniesieniu do kierunków ich rozwoju, dyspozycji w zakresie sposobów zagospodarowania administrowanego przez nie terytorium.

Grzegorz J. Koziński i Mateusz Skrzatek podjęli zagadnienie wykorzystania nowych technologii w zarządzaniu danymi. Przedstawili przykład budowy Systemu Informacji Przestrzennej (SIP) do prowadzenia rejestrów publicznych i prezentacji danych przestrzennych na wewnętrznym Geoportalu (sieć Intranet) danych urzędów gminnych, powiatowych i wojewódzkich na przykładzie woj. kujawsko-pomorskiego.

Z kolei Marcin Makowski ukazał na przykładzie starówki w Bielsku-Białej wpływ rewitalizacji na rozwój społeczny i ekonomiczny miasta. Przedstawił zmiany infrastrukturalne, społeczne i ekonomiczne będące wynikiem procesu rewitalizacji

starego centrum oraz ich wpływ na rozwój usług. Ponadto, wskazał problemy społeczne związane z modernizacją obszaru starego miasta.

Natomiast Monika Panecka-Niepsuj podjęła problem przestrzennego zróżnicowania miast średniej wielkości w Polsce. Autorka zaprezentowała przestrzenne zróżnicowanie tych miast pod względem wielkości dojazdów do pracy. Podstawą badania były mierniki określające migracje wahadłowe: współczynniki wyjazdów, przyjazdów, salda przepływów oraz ilorazu przepływów.

Anna Płoskoń przestawiła na przykładzie miasta Borne Sulinowo wpływ transformacji ustrojowej na procesy społeczno-ekonomiczne i demograficzne zachodzące w Polsce. Autorka ukazała procesy społeczno-demograficzne, jakie zaszły w ostatnich dwóch dekadach w Bornem Sulinowie (dawnego zamkniętego miasta) po opuszczeniu go przez wojska radzieckie.

Kolejne opracowanie autorstwa Marcina Popiela podejmuje problematykę społecznych i organizacyjnych aspektów dostępności usług turystycznych dla osób niepełnosprawnych. Autor identyfikuje i opisuje bariery ograniczające rozwój turystyki dla tej grupy osób. Wskazuje również na rolę turystyki w rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Kolejne opracowanie podejmuje problematykę wpływu czynników społeczno-gospodarczych na procesy migracyjne. Piotr Raźniak analizuje wpływ poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego na procesy migracji w Polsce. W badaniach posłużono się następującymi miernikami: średnie inwestycje w PLN, średnia liczba nowych inwestycji na 1000 mieszkańców, procentowy wzrost liczby apartamentów, miesięczny wzrost wynagrodzeń w odniesieniu do rocznego wzrostu wynagrodzeń w kraju i wskaźnik bezrobocia.

Małgorzata Szelińska-Kukulak i Józef Kukulak omawiają cechy szkolnictwa wyższego Portugalii, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w zakresie geografii i geologii. Studium opracowano głównie na podstawie materiałów źródłowych pozyskanych z ośrodków naukowych Portugalii w ramach programu ERASMUS oraz danych statystycznych z lat 2010–2014. Geografia prowadzona jest tylko na kilku portugalskich uniwersytetach, w tym w Lizbonie i najstarszym w Coimbrze, nieco więcej ośrodków oferuje geologię.

Agnieszka Świętek i Bożena Wójtowicz podjęły problem edukacji romskiej mniejszości etnicznej w Polsce. Autorki skupiają się na innowacyjnych rozwiązaniach w dziedzinie kształtowania kompetencji pracowników oświaty, które umożliwiają obecnie skuteczną edukację dzieci romskich – jedyne go sposobu na walkę z wykluczeniem społecznym tej mniejszości.

Artykuł Marioli Tracz i Jolanty Rodzoś podejmuje problematykę roli współczesnych podręczników do geografii w kształtowaniu kompetencji uczniów. Analizie poddano 7 z 11 dopuszczonych do użytku polskich podręczników do geografii. W badaniach szczegółowo analizowano funkcje podręcznika, w tym typy zadań w nim zawarte oraz wprowadzane innowacje dydaktyczne.

Natomiast Ljubomyr Tsaryk, Andriy Kuzyshyn, Petro Tsaryk, Nadiia Stetsko, Yaroslav Marunyak, Inna Poplavska i Mariana Hinzula reprezentujący Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Tarnopolu na Ukrainie, w zbiorowym opracowaniu ukazują rozwój obszarów rekreacyjnych, jako koncepcję systemu współzależnych powiązań obszarów cennych przyrodniczo i rekreacyjnych. Na przykładzie pięciu wydzielonych regionów identyfikują i opisują funkcjonowanie, rozwój obszarów

rekreacyjnych na podstawie istniejących form ochrony przyrody (parki narodowe, parki krajobrazowe).

Tom zamyka artykuł Witolda Warcholika, który identyfikuje i opisuje segmentację odbiorców produktów turystycznych rejonu Lubonia Wielkiego w kontekście prób kreowania rynku usług turystycznych w Beskidzie Wyspowym. Sylwetkę turysty określono na podstawie przeprowadzonego monitoringu ruchu turystycznego i badań ankietowych, w tym percepcji wizerunku tej partii górskiej wśród odwiedzających i turystów.

Mamy nadzieję, iż szeroka problematyka zamieszczona w niniejszym tomie *Annales Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica* będzie stanowić ciekawą lekturę oraz przyczyni się do refleksji i nowych inspiracji badawczych.

Mariola Tracz, Bożena Wójtowicz